

A tiszta szív

Lectio: 139. Zsolt. 1—12. és 23., 24. versek.

Textus: Máté ev. 5:8. vers.

4797

— Úrvacsorai előkészítő estén. —

Keresztyén Testvéreim! Holnap újra megterül ez az asztal, Krisztus újra hívogat bennünket az Ő testével és vérével való titokzatos egyességre. Krisztus önmagát kínálja nekünk az úrvacsorában, lelki szemeinkkel Őt Magát ragadjuk és látjuk meg a kenyér és a bor jegyeiben. A felolvasott szent Igében azt hallottuk, hogy boldogok akiknek szívök tiszta, mert ők az Istent meglátják. Ezek szerint tehát az úrvacsorai közösségben csak azok látják meg a kenyéren és boron túl Krisztus valószínű testét és véréát, akik tiszta szívvel közelednek felé, akik megtisztították magukat. Jó tehát, ha minden úrvacsoraoosztás előtt komoly vizsgálatot tartok, hogy vajjon tiszta-e az én szívem? ... Minden fejlődésnél nagy szerepe van az előzetes vizsgálatnak. Így van ez már az iskolában is, ahol az előrehaladás, a magasabb osztályokba lépés előzetes vizsgálatához van kötve. Mielőtt egy tanuló magasabb osztályba lépne, vagy elhagyná az iskolát, komoly, nehéz, szigorú vizsgálatnak vetik alá, hogy meggyőződjenek arról, hogy elvégezte-e minden feladatát, nem terheli-e az életét valamilyen mulasztás? Így van ez azonban lelki téren is. A lelki élet fejlődése szempontjából is igen fontos dolog az, hogy valaki időről időre odaálljon egy mennyei vizsgálóbizottság színe elé és számot adjon szíve-lelke tartalmáról. Az úrvacsorában való részesedés mindenkor egy ilyen magaslatot, lelki előmenetelt jelent az ember számára, ezért fűzi Pál apostol az úrvacsora szereztetési igéi után rögtön hozzá ezeket az igéket: Próbálja meg az ember magát és úgy egyék abból a kenyérből és úgy igyék abból a pohárból, mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik önmagának. Ezt a lelki vizsgálatot azonban nem itt a templomban fogjuk végrehajtani, itt senki sem fog kapni bizonyítványt, amellyel odaállhat majd holnap az Úr asztalához, — ezt a vizsgálatot mindenkinek otthon, titkon, ajtaját behajtva kell eszközölnie. Most csak azt beszéljük meg, hogy hogyan kell megtörténnie a helyes lelki vizsgának. Általában három fórum van, amelyik megvizsgálhat bennünket: más emberek, önmagunk és Isten. Melyik elé kell hát állanunk?

I.

Mindenekelőtt megvizsgál és véleményt alkot rólunk mindenki, aki csak valaha találkozott velünk. Tehát megtudhatom embertársaimtól is, hogy ki vagyok és milyen vagyok. De vajjon valóban megtudom-e tőlük az igazat? Tegyük fel, hogy lenne három olyan ismerősöm, akik a legteljesebb őszin-

teséggel le tudnák írni rólam véleményüket. Egészen bizonyos, hogy a három leírás egészen különböző három arcot tárna elém. Pedig mind a háromnak az lenne a feladata, hogy tükör legyen, amelyben megláthatom magam, amelyen keresztül bepillantást nyerhetek a szívembe. Belenézek az egyikbe s úgy érzem, mintha rózsaszínű fátyollal lenne letakarva, amelyen keresztül még hibáim és fogyatékoságaim is megszépülnek, esetleges jótulajdonságaim pedig még önmagam előtt is hihetetlen módon megnövekednek. Rögtön látom magam is, hogy ilyen képet csak az tárhat elém, aki szeret. Ez tehát valójában nem én vagyok, hanem egy szerető szívnek az elképzelése rólam.

Belenézek a másikba: fekete, ijesztő arc tekint reám vissza. Még az a néhány féltve őrzött tiszta fehér ékességem is elvesztette itt a fényét. Visszaborzadok: ez volnék én, akit ebben a sárgás fekete tükörben látok? Nem, ilyennek csak az irigység és rosszakarat láthat engem. Ez sem én vagyok igazán.

A harmadik tükörkép sem valódi. Ilyen képet csak az tárhat elém, aki függ tőlem és rám van szorulva, vagy megfordítva: aki fölöttem áll és rendelkezik velem. Ez sem én vagyok igazán.

Ime három kép, melyet más emberek vizsgálata tükröz vissza. A vizsgálat eredménye attól függ, hogy milyen viszonyban vagyok velük. Egyik sem pártatlan, egyik sem önzetlen, egyik sem tiszta, egyik sem igaz. Egyik sem én vagyok. De nem is csoda, hiszen senki sem ismeri teljesen a másikat. Egy ember csak annyit tudhat a másikról, amennyit lát és hall róla és tőle. Csak annyit ismerhet meg rólam valaki, amennyit kijelentek magamról, amennyit megmutatok magamból. Elrejtett gondolataimat, titkos törekvéseimet, fékezett indulataimat, lelki háborúimat ugyan ki láthatná? Ki tudja, mi lakik sokszor egy mosolygó, vidám arc mögött? Ki láthat bele a másik ember lelkébe?

Egy jól öltözött úr állított be egyszer egy idegorvos lakására és elpanaszolta, hogy már évek óta búskomorságban szenved és sokszor már-már úgy érzi, hogy nem tudja visszatartani magát az öngyilkosságtól. Az orvos azt ajánlotta neki, hogy keressen vidám szórakozási alkalmakat, sőt fölhívta a figyelmét a városban éppen akkor tartózkodó híres komikus szereplésére, akinek a mutatványai mindenkit felvidítanak. A jól öltözött úr szomorúan csak ennyit mondott: az a híres komikus — én vagyok. Ime ennyire megbízhatatlan az a kép, amit emberek alkotnak emberekről.

És mégis vannak emberek, akik aszerint élnek le egy egész életet, hogy mit mondanak mások róluk. Azt gondolják, hogy ha más emberek jó véleménnyel vannak róluk, akkor ők már valóban jó emberek. Hogy egy színész jó színész-e, azt

valóban a nézőközönség bírálata dönti el. De ha egy keresztyén emberről a nézőközönsége van jó véleménnyel, az még legfeljebb csak azt bizonyítja, hogy az illető jó színész, de egyáltalán nem biztos, hogy jó keresztyén is egyúttal. Ebben a tükörben tehát, amit más emberek tartanak felém, soha sem fogom meglátni, hogy mennyiben tiszta, vagy nem tiszta a szívem. Ez a vizsgafórum tehát nem megbízható.

II.

Sőt sokszor igen veszedelmes is, mert helytelen önvizsgálatra vezet és így a lelki próba második fórumának, az önvizsgálatnak a munkáját már eleve kétséssé teszi. Pedig a rendszeres önvizsgálat, az állandó önellenőrzés éppen olyan fontos követelménye egy pontos és felelősségteljes lelki életnek, mint a pénztárkönyv vezetése az üzletembernek. Franklin Benjámintól, a híres filozófus, nyomdász és feltalálóról van feljegyezve, hogy rengeteg dolga között egyetlen nap sem felejtkezett meg lelki élete szigorú ellenőrzéséről. Pontos erény és bűnlistát vezetett, melybe minden nap beírta az aznapi eredményt. Hathatós eszköze ez az önnevelésnek. És valóban, ha nincs egy-egy olyan tízperces csend az életemben, amelyben megállapítom a napi emelkedés vagy süllyedés mérlegét a lelkemben, soha sem fog előre haladni a lelki életem.

Csak az a baj, hogy ez a lelki számadás sem mindig tiszta és megbízható. A legtöbb ember igen lelkiismeretesen vezeti az erénylistát, de elhanyagolja a másik lista bejegyzéseit. A legtöbb embernek rózsaszínű tükör van a lelke mélyén és abban látja önmagát, ha belenéz a saját szívébe. Az erények közé sorol már olyan dolgokat is, amelyek valójában a bűnök közé tartoznának. Már a jó szándékot is tettnek véli. Ha megindul a szíve egy embertársa szenvedésén, már úgy érzi, mintha segített is volna rajta. Annyira örül, hogy fáj a szíve embermilliók nyomorának a láttán, hogy közben egészen el is felejtkezik arról, hogy segíteni is kellene. Olyen hévvel veri a mellét, hogy ő milyen jó református, hogy közben maga is elhiszi önmagáról, hogy ő jó keresztyén ember. Olyan gyűlölettel tud beszélni a más vallásúakról, hogy közben megfeledkezik arról, ezzel aztán ki is merült minden vallásossága. Annyira számontartja a templomjárást, hogy közben elfeledkezik otthon bibliát olvasni és imádkozni. Mindezzel az erényrovatot gyarapítja, de nem vesszük-e észre, hogy egy láthatatlan kéz közben az elhanyagolt bűn-rovatba egy szörnyű szót írt bele: farizeus. Óh, az a legveszedelmesebb állapota a léleknek, amikor az ember ilyen rózsaszínű fátyolon keresztül tekint bele a saját lelkébe és bizonyos gögös, öngazult lelki vállveregetéssel gondol önmagára, amikor tehát azt gondolja, hogy az ő szíve tiszta.

Rendszerint talál az ember hibát is a saját lelkében,

mert hiszen ki volna bűn nélkül. De még hamarabb talál rá mentséget is. Az bizonyos, hogy egy ilyen lelki számadáson a legjobb védőügyvéd én magam vagyok magam mellett. Mindenre találok kibúvót, minden mulasztásra találok valami magyarázatot és egy egész csomó enyhítő körülményt tudok felhozni. Ha pedig már minden kötél szakad, végül még megmenti a helyzetet ez a gyakori kifogás: ezt vagy azt már igazán nem kívánhatja tőlem a jó Isten! S végül is a nagy lelki vizsgálaton fehéren marad a bűn-rovat.

Vannak emberek, akiknek fekete tükör van a lelkükben s túl sötét képet látnak, ha belenéznek. Csupa szégyennek és vereségnek látják az életüket s úgy gondolják, hogy nem érdemes semmihez sem hozzáfogniuk, mert nekik úgy sem sikerül semmi. Akik elől a kétségbeesés takar el minden reményt és szépséget. Akiknek már minden mindegy. Az ilyen emberek szoktak így sóhajtani: sohasem tudom megbocsátani magamnak, amit tettem. Mintha bizony Isten éppen rájuk bízta volna a megbocsátást! Nos testvéreim, az éppen olyan bűnös állapota a léleknek, mint az ellentéte: a farizeusság, és éppen olyan megbízhatatlan hamis képet az énről, mint amaz.

Ime az önvizsgálat sem kielégítő. Ha igaz volt az előbb, hogy nem vagyok az, akinek mutatom magam, akkor igaz most az is, hogy nem vagyok az, akinek látom magam.

III.

Milyen vagyok hát valójában? Olyan vagyok, amilyennek Isten lát. Egyedül Ő adhat igaz képet rólam. Vagyis, hogy tiszta-e a szívem, azt nem mondhatja meg a másik ember, de még csak önmagam sem tudom megállapítani, hanem egyedül Isten. Ezért könyörög így a zsoltáríró: Vizsgálj meg engemet óh Isten és ismerd meg szívemet. Próbálj meg engem és ismerd meg gondolataimat. És lásd meg, ha van-e nálam a gonoszságnak valamilyen útja!

Isten a legigazságosabb szemlélője az életemnek. Ő mindenütt jelen van, semmit sem tehetek úgy, hogy rajtam kívül valaki ne látná, amit teszek, t. i. az Isten. A 139. zsoltár így fejezi ezt ki: Te ismered ülésemet és felkelésemet. Járásomra fekvésekre ügyelsz, minden utamat jól tudod. Fölöttem tartod kezedet. Hová menjek a te lelked elől és a te orcád elől hová fussak. Ha a mennybe hágnak fel, ott vagy, ha a Seolban vetek ágyat, ott is jelen vagy.

Sőt nemcsak látja Isten, amit teszek, hanem ismeri a lelkemet és előbb tudja minden gondolatomat és érzésemet, mint én magam. Ime a zsoltár így folytatódik: Messziről érted gondolatomat, mikor még nyelvemen sincs a szó, immár egészen érted azt Uram!

Őtöle nem rejthetek semmit, Ő tökéletesen úgy lát engem, amint vagyok. Az a tükör, amelyben Ő vizsgál, az Ő min-

dentudásának és szentségének a drága tiszta tükre. Oh milyen szomorú látvány lehet az, amikor erre a tükörrre egy bűnös, beszennyezett emberi szív vetítődik reá. Senki olyan igazán és tökéletesen nem lát, mint Ő és mégis: senki olyan szeretettel és irgalommal nem vizsgálja a bűnöket, mint Ő. Szeretete nem abban áll, hogy elnézi a bűnöket, hanem hogy megbocsátja. Mert nemcsak engem lát, úgy amint vagyok, hanem látja rögtön mellettem a Jézust is, a megfeszítettet. Mert a Golgota mindig ott van menny és föld között s Isten tekintete mindig azon keresztül jut el hozzánk.

De ha Ő ennyire tisztán lát mindent, akkor mi szükség van erre a kérésre: Vizsgálj meg engem Uram! Erre a kérésre valójában nem neki van szüksége, hiszen ő úgyis ismeri az én szívemet, hanem nekem. Mint ahogyan az imádságra is nem neki van szüksége, hiszen jól tudja a mi Mennyei Atyánk, hogy mire van szükségünk, mielőtt kérnénk tőle, — hanem magunknak. Nekem kell tudnom, hogy van valaki, aki mindent együtt lát és együtt tud velem, — hogy a legnagyobb titokban végzett tettemnek és legelrejtettebb gondolatomnak is van egy szem- és fültanúja. „Vizsgálj meg engem óh Isten“ — ez a kérés tehát csak azt jelenti, hogy nem rejtegetek előle semmit, feltárom előtte magam egészen, mert tudom, hogy Isten mindent tud. Ő elibém tart egy tükört: az Ő törvényét és parancsolatait és azt mondja: nézd, ilyennek kellene lenned. És csak ha ebbe belenézek, akkor látom meg igazán, hogy milyen vagyok. Nem akkor tiszta tehát a szívem, amikor más emberek mondják annak, vagy amikor magam látom tisztának, hanem amikor Isten mondja. Vagy más szóval: nem olyan vagyok, amilyennek mutatom magam, sem nem olyan vagyok, amilyennek látom magam, hanem amilyennek Isten lát, és amilyennek az Ő törvénye mutat.

Ennek a vizsgálatnak azonban csak egyetlen eredménye lehet: az, hogy nem feleltem meg a vizsgáztató követelményeinek. Most látom igazán, hogy mennyire nem vagyok tisztaszívű. Szörnyű mulasztások, pótolhatatlan hiányok vannak az életemben, rejtve őrzött szennyesek takarják el a szívemet, amelyek ím most napvilágra jönnek. Jézus azt mondotta, hogy a boldogok a tisztaszívűek, mert ők az Istent meglátják. Tehát akkor én nem fogom meglátni az Istent, nem fogok találkozni az Úrvaesorában a Krisztussal?! De igen, mert Isten épen azokat engedi az Úr asztalához, akik így estek át a vizsgán, azokkal láttatja meg magát, akik azt gondolják, hogy szívük tisztátalansága miatt sohasem fognak eljutni az Ő közelébe, mert Ő az Ő szent Fiát éppen az ilyenekért, t. i. a bűnösökért áldozta fel. Az Úr asztalától csak a legnagyobb bűnösöket tiltja el Jézus: azokat, akik azt gondolják magukról, hogy az ő szívük tiszta, a farizeusokat, akik nem látják és nem akarják megbánni bűneiket.

Keresztyén Testvérem! Aki méltó vendége akarsz lenni a szent vendégségnek, mielőtt odajárulnál, vedd elő a 10 parancsolatot és annak legtökéletesebb magyarázatát, az evangéliumot és csendes imádságban leborulva Isten előtt, könyörögj hozzá eképen: Vizsgálj meg engem óh Isten és ismerd meg szívemet, próbálj meg engem és ismerd meg gondolataimat és lásd meg, ha van-e nálam a gonoszságnak valamilyen útja és vezérelj engem az örökkévalóság útján! És ha majd összetörtél szíved tisztátalanságának a látása miatt, akkor majd Ő mondja neked: Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják. Ámen.

Joó Sándor.

50519. oldal cím: Adó. **Az égre nézni és a földre nézni**

Ap. Csel. 1: 11.

Áldozócsütörtök diadalkapuján rendesen átsiet konfirmándus seregek fehér csapatával a mi református világunk. Pedig erre a diadalkapura csodálatos jelenségek vannak rávésve. *Itt kezdődik Krisztus lelki országolása.* Kiszakadt a térnek és az időnek szűk határai közül, amelyikbe isteni dicsőségét bele-rejtette egyszer. Kilépett a földi élet kunyhójából. A Szentháromság Isten második személye az anyagi élet láncait ledobta a maga dicsőségéről. A földön járva, *a térben és az időben mindig egy-egy ponton állott.* Mikor Lázár halálos ágyon feküdt, messze tájakra követeket küldöttek érte. Jairus szorongva vezette át a tömegben a Mestert és sikoltó jaj csapott ki a lakásból, hogy már későn érkezett. Mostantól fogva dicsőséges *lelki jelenvalósága* körül fog bennünket. Egy sóhajban a nevét mondog és láthatatlanul a betegágyad mellett áll. Utat vétettél a magad élete sűrűségében és gondok bozótjai mögött az Ő szemé néz reád. Megáll minden kicsi gyermek álma mellett, Ő pecsételi el a maga számára őket és a roskadozók felé kitarja irgalmas kezét. Mától fogva mindenütt jelenvaló, ahol ketten vagy hárman az Ő Igéjének a lángját gyujtjátok meg, meglátjátok a hit szemével a kicsiny kör közepén Krisztust.

Ennek a napnak az a másik jelentősége, hogy *Krisztust igazi valóságában* ismerjük meg. Lehull a földi lét próféta-köpönyege, fény árja mosta el az emberi vonásokat, úgy hogy máig sem tudjuk, milyen volt a földi arca, a szemének a színe, a testének alkata? Az áldozócsütörtöki fény, mint egy sugárzó függöny, betakarta a földi látást és most már nem lehet más-képen menni Hozzá, mint imádságban, mint Istenhez. Átlépett az ácsműhely küszöbén. Nem jár többé porlepett saruval Júdea országútjain. Már nem csak Mester, nem csak orvos többé tanítványai előtt, hanem „képe a láthatatlan Istennek, aki mindeneknek előtte született“, az Ige, aki testté lett és a test, aki is-